

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Wacław Umiński
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:
 - magister teologii, Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, Wydział Teologiczny, 1993 r.
 - licencjat (wg prawa kościelnego tyw. kanonicznego) z historii Kościoła, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Teologii, 1997 r.
 - doktor nauk teologicznych w zakresie historii Kościoła, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Teologii, 2002 r., rozprawa pt. *Polska Prowincja Zgromadzenia Księża Misjonarzy w latach 1918-1939*.
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych: od 2003 zatrudniony w Papieskiej Akademii Teologicznej, obecnie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego.
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.):
 - tytuł osiągnięcia naukowego: *Towarzystwo św. Wincentego a Paulo na ziemiach polskich w latach 1850-1959*
 - autor, tytuł, rok wydania, nazwa wydawnictwa: ks. Wacław Umiński, *Towarzystwo św. Wincentego a Paulo na ziemiach polskich w latach 1850-1959*
 - merytoryczne ujęcie osiągnięć naukowych:

Celem wspomnianej monografii było zaprezentowanie różnych form działalności Konferencji św. Wincentego a Paulo w oparciu o źródła archiwalne, drukowane i opracowania.

W celu lepszego zrozumienia organizacji działalności Konferencji na początku ukazano ideę miłosierdzia wg św. Wincentego a Paulo. Ten francuski kapłan żyjący na przełomie XVI i XVII wieku był jedną z wielu postaci w dziejach Kościoła, które starały się w praktyce realizować miłość bliźniego naśladowując Chrystusa głoszącego Ewangelię ubogim. W ciągu pierwszych lat kapłaństwa pełnił różne funkcje będąc m.in. proboszczem w Tilh i Clichy, kapelanem dworu Małgorzaty de Valois, jak

również wychowawca dzieci rodziny de Gongich i kapłanem ich dóbr. Jednak dopiero rok 1617 przyczynił się do diametralnej zmiany w jego życiu, kiedy postanowił oddać się ubogim. Jako proboszcz parafii Châtillon les Dombes w sierpniu 1617 dowiedział się o pewnej rodzinie żyjącej na skraju ubóstwa. Jego prośba skierowana do parafian o pomoc spotkała się z natychmiastowym odzewem. To wydarzenie uświadomiło mu jednak, że chwilowa pomoc na dłuższą metę nie jest dobrym rozwiązaniem. Wincenty dostrzegł konieczność pełnego zaangażowania się Kościoła w zwalczanie ubóstwa. Można było to uczynić poprzez odpowiednie zorganizowanie ludzi świeckich, którzy mieli otoczyć potrzebujących w miejscu zamieszkania. W celu realizacji wspomnianej długofalowej pomocy 23 sierpnia 1617 w Châtillon założył pierwsze bractwo miłosierdzia. W jego skład weszły przedstawicielki miejscowej szlachty. Celem wspomnianego stowarzyszenia było niesienie wszechstronnej pomocy potrzebującym. W początkowym etapie bractwa miłosierdzia składały się wyłącznie z kobiet. Jednak od roku 1620 Wincenty zaczął także zakładać bractwa, w których składzie byli wyłącznie mężczyźni. Obydwie formy Bractw były zakładane w kolejnych miejscowościach aż do roku 1634. Z czasem bractwa męskie uległy rozproszeniu. Bractwa składające się wyłącznie z kobiet przetrwały do rewolucji francuskiej.

W realizacji idei miłosierdzia Wincenty nie zatrzymał na samych bractwach. W kolejnych latach powołał do istnienia dwie formy życia wspólnego. Pierwszą z nich w 1625 roku było Zgromadzenie Misji (znane dzisiaj pod nazwą Zgromadzenia Księża Misjonarzy). Głównym celem tego zgromadzenia było prowadzenie misji ludowych i formacja duchowieństwa diecezjalnego. Misjonarze, jako duchowi synowie Wincentego a Paulo w swoich homiliach i kazaniach kładli duży nacisk na miłość bliźniego. W parafiach będących pod ich zarządem, idąc za przykładem Wincentego, dla opieki nad potrzebującymi powoływali bractwa miłosierdzia.

Drugą formą życia wspólnego było Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia. Gdy okazało się, że niektóre członkinie bractw pochodzące z arystokracji w posłudze ubogim zaczęły wyręczać się swoimi służącymi Wincenty postanowił założyć nową wspólnotę składającą się z ubogich dziewcząt. W 1633 roku wraz z Ludwiką de Marillac powołał do życia Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia. Nowa wspólnota podjęła się dzieła opieki nad chorymi i ubogimi w mieszkaniach prywatnych oraz w szpitalach. Nauczała wiejskie dziewczęta. Szarytki objęły swą troską porzucone dzieci, galerników, starców oraz umysłowo chorych.

Działalność wymienionych powyżej dzieł założonych przez św. Wincentego a Paulo została brutalnie przerwana lub częściowo zawieszona w wyniku represji po rewolucji francuskiej. Na początku dziewiętnastego wieku zarówno misjonarze jak i szarytki stopniowo powrócili do swojej normalnej aktywności. Inaczej sprawa miała się z Bractwem Miłosierdzia, które praktycznie zamarło.

Na początku lat trzydziestych XIX wieku we Francji w środowisku uniwersyteckim znalazła się grupa młodych ludzi, którzy dostrzegli konieczność powołania spośród siebie organizacji niosącej pomoc potrzebującym. I tak w roku 1833 powstała tzw. Konferencja Miłosierdzia. Założył ją wraz z gronem swoich przyjaciół Fryderyk Ozanam. Bardzo szybko za swojego patrona obrali św. Wincentego a Paulo. Ostatecznie organizacja założona przez studentów paryskiej Sorbony przyjęła nazwę Konferencji św. Wincentego a Paulo. Z czasem na terenie Paryża działało już kilka konferencji. Dlatego też ten nowy ruch w Kościele powszechnym zaczęto nazywać Towarzystwem św. Wincentego a Paulo. Po kilku latach konferencje przekroczyły granice Francji. Na początku powstały na ziemi włoskiej. W latach 1844-1859 były zakładane w kolejnych krajach zarówno na terenie Europy jak i poza nią.

Na ziemiach polskich Towarzystwo św. Wincentego a Paulo utworzyło pierwsze konferencje w 1848 na terenie Śląska. Kolejnym miejscem była Wielkopolska, gdzie pierwszą Konferencję erygowano w 1850 roku w Poznaniu. Na terenie Galicji pierwszym miastem, gdzie pojawiła się Konferencja w 1858 roku był Lwów. Na terenie zaboru rosyjskiego działalność Konferencji, podobnie jak i innych organizacji była zabroniona. Dopiero po wydaniu ustawy o stowarzyszeniach 1905 roku w Warszawie udało się powołać pierwszą Konferencję w 1906 roku. Szczególnie szybki rozwój Konferencji na ziemiach polskich był zauważalny na terenie zaboru pruskiego. Jednak w wyniku Kulturkampfu jej działalność znacznie została ograniczona.

Okres międzywojenny przyniósł dalszy rozwój Konferencji. Szczególnie w latach trzydziestych XX wieku zauważamy znaczący wzrost ilościowy zarówno członków jak i samych konferencji. Analizując strukturę organizacyjną Konferencji polskich w porównaniu z innymi krajami zasadniczą różnicą by podział całego kraju na 3 Rady Wyższe (Poznańska, Krakowska i Warszawska). Było to konsekwencją pozostawienia struktur powołanych do życia w okresie rozbiorowym. Z punktu widzenia Rady Głównej Towarzystwa św. Wincentego a Paulo mającej siedzibę w

Paryżu ta sytuacja miała w przyszłości ulec zmianie. W latach trzydziestych podjęto próby ich scalenia tworząc tzw. „Komitet Porozumiewawczy”. Jednak do wybuchu II wojny światowej te działania nie spowodowały połączenia. Ważnym momentem w życiu wszystkich konferencji był rok 1933, w którym przypadła 100 rocznica założenia Towarzystwa. Zorganizowano wówczas liczne uroczystości rocznicowe, podczas których propagowano ideę miłosierdzia chrześcijańskiego.

Lata II wojny światowej uniemożliwiły normalną działalność Towarzystwa w Polsce. Poszczególni członkowie w miarę możliwości włączali się w działalność dobroczynną w ramach Rady Głównej Opiekuńczej. W latach 1945-1949 w trudnych realiach powojennych Konferencje funkcjonowały co prawda w ramach jednej Rady Wyższej z siedzibą w Krakowie, jednak ich działalność była ograniczona wyłącznie do kilku miejscowości: Bydgoszczy, Krakowa i Tarnowa. Działania komunistów zmierzające do przejęcia kontroli nad wszelkimi organizacjami kościelnymi przyczyniły się do zaprzestania większości Konferencji po roku 1949. Towarzystwo na terenie Tarnowa kontynuowało działalność do roku 1951, a w Krakowie do roku 1952, kiedy przez państwo zostało rozwiązane. Po odwilży październikowej w 1956 konferencje w Krakowie starały się kontynuować posługę wśród potrzebujących. Według władzy komunistycznej jednak ta działalność była nielegalna i dlatego po przejęciu majątku trwałego i funduszy Towarzystwo faktycznie zaprzestało swoją działalność w roku 1959.

Przed doktoratem w moich zainteresowaniach naukowych szczególną uwagę poświęciłem dziejom Kościoła w Polsce w I połowie XX wieku: - instytucjom edukacyjnym (*Małe Seminarja prowadzone przez Księża Misjonarzy św. Wincentego a Paulo w latach 1918-1939*, „FIDES. Biuletyn Federacji Bibliotek Kościelnych” 2001 nr 1-2 (12-13), s. 96-141) i – instytucjom wychowawczym (*Warszawski Konwikt Teologiczny pod zarządem Księża Misjonarzy (1918-1939)*, „Nasza Przeszłość” 86 (1996), s. 541-574).

Dalsze badania nad historią misjonarzy w okresie międzywojennym przyniosły opracowanie w rozprawie doktorskiej pt. *Polska Prowincja Zgromadzenia Księża Misjonarzy w latach 1918-1939*, Kraków 2009, ss. 382. Celem tej pracy było ukazanie stanu prowincji, struktury przestrzennej i funkcjonalnej, roli i zadań poszczególnych jednostek organizacyjnych i osób ze Zgromadzenia Księża Misjonarzy na terenie Polski po odzyskaniu niepodległości.

Przystępując do opracowania dziejów misjonarzy w Polsce w międzywojniu trzeba było odpowiedzieć sobie m.in. na kilka pytań: czym charakteryzowała się praca Prowincji w omawianym okresie; jakie decyzje podjęto w terytorialnym rozmieszczeniu nowych placówek; czy działalność w okresie międzywojennym była jedynie kontynuacją form stosowanych przez Zgromadzenie w okresie przedrozbiorowym, czy też wprowadzono ich poszerzenie; czy działalność Zgromadzenia Misji przyczyniła się do odrodzenia wewnętrznego i wzmocnienia roli Zgromadzenia w Polsce oraz do wzrostu duchowego ludności w prowadzonych przez misjonarzy parafiach, a także w jakim stopniu i na jakim odcinku misjonarze realizowali po 1918 roku dzieło swoich poprzedników w odbudowywanych i nowo tworzonych placówkach?

Przełożony Polskiej Prowincji Zgromadzenia Misji ks. Kasper Słomiński CM mając nadzieję na odzyskanie w przyszłości dawnych placówek jeszcze przed I wojny światowej, z wielką rozwagą podejmował decyzje o wysłaniu misjonarzy na nowe placówki. Pod koniec 1917 w wyniku przeprowadzonych rozmów z metropolitą warszawskim ks. abpem Aleksandrem Kakowskim ustalono, że misjonarze wrócą do swojej pierwotnej siedziby jaką była parafia Św. Krzyża w Warszawie. Wkrótce, bo w 1920 roku w diecezji wileńskiej udało się odzyskać w Wilnie, a w latach trzydziestych parafię w Łyskowie. W okresie II Rzeczypospolitej Zgromadzenie co prawda nie powróciło do wszystkich dawnych placówek, ale za to podjęło pracę w kilku nowych, równie ważnych miejscach takich jak Pabianice czy Bydgoszcz, gdzie powierzono misjonarzom prowadzenie parafii. Ogółem Polska Prowincja w okresie międzywojennym prowadziła 31 placówek, z czego 18 na terenie Polski. W porównaniu ze stanem sprzed I wojny światowej liczba ta powiększyła się o 9.

W okresie międzywojennym nastąpił znaczny rozwój personalny zgromadzenia. Na początku 1918 roku w skład Polskiej Prowincji wchodziło 212 misjonarzy. Po dwudziestu latach liczba ta uległa podwojeniu. Do Polskiej Prowincji Zgromadzenia Misji, uwzględniając także współbraci pracujących za granicą, należało 477 misjonarzy. Wykształcenie na poziomie średnim misjonarze zdobywali w prowadzonych przez siebie Małych Seminariach (w Krakowie, w Wilnie i w Bydgoszczy), natomiast studia wyższe odbywali w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie oraz na uczelniach państwowych i kościelnych.

W latach 1918-1939 Zgromadzenie Misji starało się kontynuować dzieła rozpoczęte w I Rzeczypospolitej. Do nich w pierwszym rzędzie zaliczyć można misje

i rekolekcje parafialne. W celu lepszej koordynacji powołano do życia dwie oddzielne grupy: jedną z siedzibą w Krakowie, drugą północno-wschodnią z siedzibą w Wilnie. Grupa krakowska wygłosiła ich 344, natomiast grupa wileńska 288. Łącznie dawało to liczbę 625. W przypadku rekolekcji uwzględniając także kapłanów nie związanych z żadną z tych grup wygłoszono ich łącznie 235.

Kładąc wielką wagę na liturgię w parafiach misjonarskich, oprócz misji i rekolekcji, starano się przede wszystkim pielęgnować nabożeństwa trwale związane ze Zgromadzeniem czyli Gorzkie Żale i nabożeństwo majowe. Wśród placówek duszpasterskich na szczególną uwagę zasługiwały następujące parafie: pw. Św. Krzyża w Warszawie, św. Rodziny w Tarnowie, NMP Różańcowej w Pabianicach, NMP z Lourdes w Krakowie i św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy. Zwracano w nich uwagę jednak nie tylko na liturgię, ale również na rozwój stowarzyszeń i bractw, propagując szczególnie te o charyzmacie wincentyńskim. Dwie z parafii misjonarskich pełniły rolę lokalnych sanktuariów: w Milatynie Nowym w archidiecezji lwowskiej oddawano cześć Panu Jezusowi Milatyńskiemu, a w Odporyszowie w diecezji tarnowskiej Matce Bożej Odporyszowskiej.

Ważnym dziełem podejmowanym przez misjonarzy w okresie międzywojennym było formacja duchowieństwa. Skupiła się ona głównie w ośrodkach w Krakowie i w Warszawie. W Krakowie misjonarzom powierzono prowadzenie Śląskiego Seminarium Duchownego, natomiast w Warszawie podjęli się zarządu Konwiktu Teologicznego przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego. W kilku seminariach duchownych kapłani misjonarscy pełnili również funkcję ojców duchownych (Kraków, Sandomierz, Lwów, Częstochowa, Warszawa).

Inną formą działalności misjonarzy na polu oświatowo-wychowawczym było prowadzenie Małych Seminariów. Przygotowywały one nie tylko do dalszej pracy w Zgromadzeniu, ale również umożliwiały wielu młodym ludziom zdobycie wykształcenia na poziomie średnim. Dwa z nich – w Wilnie i w Bydgoszczy istniały jednak tylko kilka lat stanowiąc uzupełnienie dla głównego ośrodka, który mieścił się w Krakowie na Nowej Wsi.

Jeszcze większe znaczenie w dziedzinie wychowawczej odegrał Zakład im. Ks. Kazimierza Siemaszki. Składał się on w zasadzie z kilku ośrodków, ściśle ze sobą połączonych. Z całą pewnością sieć wspomnianych zakładów należała do największych zakładów opiekuńczych w ówczesnej Polsce, zapewniając wielu młodym ludziom bezpieczny start w dorosłe życie.

Misjonarze w II Rzeczypospolitej aktywnie włączali się także w działalność wydawniczą. Realizowali ją zarówno poprzez wydawanie książek, broszur, śpiewników, książeczek do nabożeństwa i nowenn oraz redagując wiele czasopism. Na szczególną uwagę wśród nich zasługują następujące: „Roczniki Obydwóch Zgromadzeń św. Wincentego a Paulo”, „Rocznik Mariański”, „Roczniki Dzieła św. Dzieciństwa Bożego” zawierające m. in. wiele cennych informacji z życia Zgromadzenia Misji i Sióstr Miłosierdzia jak i Stowarzyszeń wincentyńskich. Inne natomiast takie jak: „Wiadomości Misyjne” czy „Listy Księża Misjonarzy i Sióstr Miłosierdzia” informowały o działalności zgromadzeń wincentyńskich na misjach chińskich.

O wzroście znaczenia Zgromadzenia Księża Misjonarzy w II Rzeczypospolitej świadczyć może także fakt wielu propozycji kierowanych przez biskupów poszczególnych diecezji do Zarządu Prowincji o objęcie przez misjonarzy parafii, zakładów wychowawczych czy kierownictwa seminariów, na które wizytator z uwagi na ograniczoną liczbę kapłanów nie mógł się zgodzić.

Tym niemniej Zarząd Prowincji starał się kierować nowych duszpasterzy do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Brazylii i Francji oraz Rumunii w celu prowadzenia szeroko pojętego duszpasterstwa wśród tamtejszej Polonii. We Francji powierzono misjonarzom kierownictwo Polskiej Misji z siedzibą w Paryżu. W Rumunii doceniając zaangażowanie się misjonarzy w duszpasterstwo polonijne jednego z nich, ks. Wojciecha Grabowskiego, mianowano wikariuszem apostolskim. Działalność misjonarzy w Brazylii i Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej skupiała się głównie wokół misji i rekolekcji oraz wzorowo prowadzonego duszpasterstwa parafialnego.

Działalność o charakterze typowo misyjnym podjęło Zgromadzenie w Chinach. Pomimo wielu trudności udało się misjonarzom w latach trzydziestych objąć pod swoją opiekę dwa wielkie ośrodki: w Shuntefhu i Wenchou.

Po uzyskaniu stopnia doktora, podejmując zagadnienia z dziejów Kościoła w Polsce kontynuowałem badania dotyczące historii Zgromadzenia Księża Misjonarzy. Zaowocowały one opracowaniami poświęconymi działalności: edukacyjnej (*Zakład Wychowawczy im. ks. Siemaszki w okresie międzywojennym*, „Nasza Przeszłość” 105 (2006), s. 295-303), formacyjnej (*Wkład Zgromadzenia Księża Misjonarzy w formację duchowieństwa diecezjalnego w Polsce w latach 1675-1864*, [w:] *Kościół w Polsce*.

Dzieje i kultura. t. 11, red. J. Walkusz, Lublin 2012, s. 71-85), wychowawczej (*Oddziaływanie konwiktu teologicznego w Warszawie w latach 1918-1939 na polu formacyjnym i edukacyjnym*, „Instytut Teologiczny Księża Misjonarzy w Krakowie. Informator” nr 37 (2017/2018), s. 17-40) oraz wydawniczej (*Aktywność wydawnicza Zgromadzenia Księża Misjonarzy św. Wincentego a Paulo w okresie międzywojennym*, [w:] *Kościół w Polsce. Dzieje i kultura*, t. 3, red. J. Walkusz, Lublin 2004, s. 169-197),

Podobny charakter jak wymienione powyżej miały badania dedykowane wybranym misjonarzom: bp. Janowi Lorkowi (*Droga do kapłaństwa i działalność ks. Jana Lorka jako wychowawcy* [w:] *Biskup Jan Lorek CM (1886-1967). Życie i dzieło*, red. B. Stanaszek, Sandomierz 2009, s. 11-26), abp. Tadeuszowi Gocłowskiemu CM (*Śp. Ks. Abp Tadeusz Gocłowski CM*, „Nasza Przeszłość” t. 126 (2016), s. 451-453; Bibliografia prac Ks. Abpa Tadeusza Gocłowskiego CM (opr. W. Umiński CM), s. 455-474) oraz męczennikom II wojny światowej (*Zgromadzenie Zakonne Księża Misjonarzy św. Wincentego a Paulo* [w:] *Zginęli za wiarę*, pod red. W. Mazurowskiego, W. Więckowskiego, Pelplin 2011, s. 149-180; *Bóg dopuści tylko to, co będzie dla nas najlepsze. Ks. Kazimierz Franciszek Całka CM (1909-1942)* [w:] *Diecezja bydgoska. Sól ziemi 1939-1945*, Bydgoszcz 2019, s. 63-64; *Cierpiał z kapłańską pogodą ducha. Ks. Hieronim Gitrowski CM (1878-1939)* [w:] *Diecezja bydgoska. Sól ziemi 1939-1945*, Bydgoszcz 2019, s. 85-87; *Zdążył jeszcze udzielić namaszczenia. Ks. Piotr Szarek (1908-1939)* [w:] *Diecezja bydgoska. Sól ziemi 1939-1945*, Bydgoszcz 2019, s. 262-263; *Wierny swojemu powołaniu i woli przełożonych. Ks. Jan Franciszek Wagner CM (1892-1939)* [w:] *Diecezja bydgoska. Sól ziemi 1939-1945*, Bydgoszcz 2019, s. 292-295; *Śmierć w czasie urlopu. Ks. Stanisław Wiorek CM (1912-1939)* [w:] *Diecezja bydgoska. Sól ziemi 1939-1945*, Bydgoszcz 2019, s. 301-303. Oprócz wymienionych powyżej opracowałem 38 haseł encyklopedycznych poświęconych misjonarzom i siostrze miłosierdzia (25 w *Encyklopedii Katolickiej*, 8 w *Słowniku Polskich teologów katolickich*, 3 w *Polskim Słowniku Biograficznym* oraz 2 w *Leksykonie duchowieństwa represjonowanego*). Inne hasła biograficzne oczekują na druk (8).

Z dziejami Kościoła w Polsce związane były także inne badania. Dotyczyły one wspólnot zakonnych (*Formacja zakonna w zakonach polskich w XVII i XVIII w.* [w:] *Kultura intelektualna w zakonach polskich w XVII i XVIII w.*, Kraków 2006, s. 135-150; *Ogrody klasztorne* [w:] *Symbol – znak – przesłanie. Symbolika roślin*, red. J. Marecki, L. Rotter, Warszawa 2010, s. 219-236), duszpasterstwa akademickiego

(*Wizyty Karola Wojtyły w duszpasterstwie akademickim przy kościele pw. Matki Bożej z Lourdes w Krakowie w latach 1958-1978*, [w:] *Nasz Papież*, red. A. Witko, Kraków 2018, s. 76-81; *Duszpasterstwo akademickie przy kościele pw. Matki Bożej z Lourdes w Krakowie (1958-1989)*, „Glaukopis. Pismo społeczno-historyczne” nr 37 2020, s. 199-215), dobroczynności (*Wprowadzenie [w:] Wybór źródeł do historii Towarzystwa św. Wincentego a Paulo na ziemiach polskich*, red. W. Umiński, Kraków 2014, s. 5-6; *Zarys historii Towarzystwa na ziemiach polskich [w:] Wybór źródeł do historii Towarzystwa św. Wincentego a Paulo na ziemiach polskich*, red. W. Umiński, Kraków 2014, s. 7-10; *Omówienie źródeł drukowanych [w:] Wybór źródeł do historii Towarzystwa św. Wincentego a Paulo na ziemiach polskich*, red. W. Umiński, Kraków 2014, s. 11-16; *Działalność dobroczynna ziemian na przykładzie Towarzystwa św. Wincentego a Paulo na terenie Wielkopolski w drugiej połowie XIX w.*, „Nasza Przeszłość” t. 125 (2016), s. 201-217) oraz teologii (*Ogłoszenie dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny i jego kolejne rocznice w polskiej prasie religijnej [w:] Maria Immaculata. 150 rocznica ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny*, pod red. J. Mareckiego i L. Rotter, Kraków 2004, s. 83-88)

W pozostałych pracach badawczych koncentrowałem na naukach pomocniczych historii: biblioznawstwu, archiwistyce oraz muzealnictwu.

Badania z bibliotekoznawstwa dotyczyły historii zbiorów (*Biblioteka Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu – przeszłość i terażniejszość*, „Bibliotheca Nostra”, nr 2 (18) 2009, s. 35-49; *Nieznane woluminy z Biblioteki Zygmunta Augusta w księgozbiornie misjonarskiej*, „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”, nr 4 (2014) s. 130 – 135; *Znaki własnościowe w Bibliotece Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie [w:] Książka dawna i jej właściciele (Early printed books and their owners)*, zbiór studiów pod red. D. Sidorowicz-Mulak i A. Franczyk-Cegły, t. 2, Wrocław 2017, s. 163-174; *Księgozbiór Biblioteki Stradomskiej w świetle osiemnastowiecznych i dziewiętnastowiecznych katalogów i inwentarzy*, [w:] *Krajobraz i dziedzictwo kulturowe Europy. Sacrum-Profanum*, Kraków 2017, s. 173-181; *Księgi liturgiczne z XVI-XVIII wieku w zbiorach Biblioteki Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie*, [w:] *Misterium liturgii. Misterium codzienności*, red. naukowa B. Ciciora, przy współpracy A. Kołodziej, Kraków 2020, s. 15-36; *Wybrane zagadnienia dotyczące rękopisów w bibliotekach kościelnych w Polsce*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 27 (2021) nr 1 (52), s.

29-48) oraz zagadnieniom ochrony i konserwacji (*Konserwacja zabytkowego zbioru Biblioteki Zgromadzenia Księży Misjonarzy św. Wincentego a Paulo w Krakowie*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2007 nr 1-2 (24/25), s. 48-56; *Ochrona i konserwacja zabytkowego zbioru biblioteki misjonarskiej w Krakowie na Stradomiu w roku 2008*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2008 nr 1-2 (26/27), s. 22-27; *Ochrona i konserwacja zabytkowego zbioru Biblioteki Zgromadzenia Księży Misjonarzy. Konserwacja zapobiegawcza i pełna zbiorów*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2010 nr 1-2 (30/31), s. 100-105; *Konserwacja, promocja i digitalizacja zbiorów w Bibliotece Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie*, „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media” 2019, nr 1 (32), s. 75-94)

Publikacje z archiwistyki skoncentrowane były na prezentacji zbiorów archiwów misjonarskich (*Archiwum Prowincji Polskiej Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie*, „Archiva Ecclesiastica” (2005) nr 2, s. 67-69; *Gromadzenie i charakterystyka zbiorów w Archiwum „Naszej Przeszłości”* [w:] *Zabezpieczanie i udostępnianie archiwalnych zasobów kościelnych*, red. A. Laszuk, Warszawa 2016, s. 148-158), kwestii dotyczących udostępniania archiwaliów (*Praktyka udostępniania zasobów w archiwach zakonów męskich*, ABMK 81 (2004) s. 73-75); *Zasady udostępniania materiałów archiwalnych na przykładzie archiwów zgromadzenia Księży Misjonarzy św. Wincentego a Paulo*, [w:] *Archiwa kościelne w służbie społeczeństwu*, pod red. Mieczysława Różańskiego, Łódź 2014, s. 105-109) oraz omówieniu edycji źródeł na łamach czasopism archiwalnych (*Troska o źródła na łamach czasopism „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne oraz „Nasza Przeszłość”* [w:] *Dawniej i dziś. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w 60-tą rocznicę powstania*, red. W. Żurek, Lublin 2017, s. 69-83).

Publikacje z muzealnictwa przede wszystkim służyły promocji wystaw zorganizowanych w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie. Dotyczyły one zbiorów bibliotecznych (*Prezentacja zbiorów bibliotecznych w Muzeum Historyczno-Misyjnym Księży Misjonarzy w Krakowie*, „Fides. Biuletyn Federacji Bibliotek Kościelnych” 2004 nr 1-2 (18/19) s. 100-106; *Na ratunek książki: cykl wystaw pokonserwacyjnych w Muzeum Historyczno-Misyjnym Księży Misjonarzy w Krakowie*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2007 nr 1-2 (24/25), s. 57-65; *Zabytkowe oprawy w Bibliotece Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie w świetle wystaw*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2015 nr 2 (41),

s. 3-18; *Wystawa pt. „Znaki własnościowe w Bibliotece Księża Misjonarzy w Krakowie”*, „Informator Instytutu Teologicznego Księża Misjonarzy” nr 35 (2015/2016), s. 19-23) oraz życia i działalności Wacława Szuniewicza CM (*Wystawa: Medycyna na usługach misji. Wacław Szuniewicz CM. Lekarz – kapłan – społecznik*, „Instytut Teologiczny Księża Misjonarzy w Krakowie. Informator” nr 38 (2018/2019), s. 31-42).

Kilka publikacji zostało poświęconych prezentacji zbiorów wspomnianego powyżej muzeum (*Zbiory chińskie w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie*, Kraków 2005; *Tkaniny orientalne w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie* [w:] *Tkaniny orientalne w Polsce - gust czy tradycja?*, red. B. Biedrońska-Słotowa, Warszawa 2011, s. 139-145; *Zbiory misyjne w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie* [w:] *Muzea kościelne wobec nowych wyzwań*, Warszawa 2019, s. 375-391).

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową

Jako pracownik naukowo-dydaktyczny jestem związany od 2003 r. z Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie (obecnie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). Na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego prowadzę zajęcia z archiwistyki, zarządzania dokumentacją i infobrokerstwa (ćwiczenia, konwersatoria i wykłady). Nadto prowadzę zajęcia z historii Kościoła w Instytucie Teologicznym Księża Misjonarzy w Krakowie. Prowadziłem także zajęcia z profilaktyki konserwatorskiej zbiorów na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Obok powyższych prowadziłem zajęcia popularyzacyjne z zakresu historii powszechnej, historii Kościoła i dziejów wspólnot zakonnych dla grup, wycieczek, studentów Uniwersytetu III wieku oraz postulantek i nowicjuszek Krakowskiej Prowincji Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Pełniłem funkcję promotora 19 prac magisterskich w Instytucie Teologicznym Księża Misjonarzy oraz 10 prac dyplomowych na studiach podyplomowych z Archiwistyki i Bibliotekoznawstwa prowadzonych na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego. Byłem recenzentem kilkunastu prac licencjackich. Jako recenzent

współpracowałem z czasopismami „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” oraz „Nowa Biblioteka”. W ramach działań organizacyjnych w latach 2009-2012 pełniłem funkcję sprawozdawcy dla Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z działalności naukowej Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego UPJPII. W latach 2012-2013 byłem członkiem komisji senackiej ds. wspomagania działalności naukowej UPJPII.

Do działań popularyzujących naukę mogę zaliczyć udział w sympozjach i sesjach naukowych. Kilka z nich poświęconych było szeroko pojętej tematyce bibliotecznej, których celem było przybliżenie szerszemu ogółu wiedzy o zbiorach bibliotecznych (*Biblioteka Księża Misjonarzy w Krakowie i jej księgozbiór na przestrzeni wieków*, 20 V 2004 r., *Księgozbiór Biblioteki Zgromadzenia Księża Misjonarzy – przeszłość i terażniejszość*, 31 V 2006; *Ochrona i konserwacja zabytkowego zbioru Biblioteki Zgromadzenia Księża Misjonarzy. Konserwacja zapobiegawcza i pełna zbiorów*, 15 I 2009 r.; *Księgozbiór Biblioteki Księża Misjonarzy na Stradomiu w świetle XVIII i XIX, w. inwentarzy*, 24 XI 2009; *Znaki własnościowe w Bibliotece Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie*, 1 X 2016; *Historique, patrimoine actuel et activité de la bibliothèque Congrégation de la Mission à Cracovie*, 16 XI 2017; *Rękopisy w bibliotekach kościelnych. Sytuacja nadzwyczajna czy normalna praktyka?*, 4 IX 2019).

Uczestnicząc w sesjach i konferencjach archiwistów wygłosiłem referaty poświęcone m.in. prawodawstwu archiwalnemu (*Prawodawstwo w konkordatach*, 24 III 2007), katalogom archiwalnym (*Prezentacja i omówienie dostępnych katalogów archiwów zakonnych*, 12 I 2008 r.), pomocom ewidencyjnym (*Współczesne pomoce ewidencyjne w archiwach zakonnych*, 6 IX 2012 r.), udostępnianiu materiałów archiwalnych (*Praktyka udostępniania zasobów w archiwach zakonnych*, 26 IX 2003 r.; *Zasady udostępniania materiałów archiwalnych na przykładzie archiwów Zgromadzenia Księża Misjonarzy św. Wincentego a Paulo*, 14 III 2012 r.) oraz zasobom archiwów misjonarskich (*Zasób Archiwum Naszej Przeszłości materiałem dla badaczy historii Kościoła w Polsce*, 5 XII 2014 r.; *Gromadzenie i charakterystyka zbiorów w Archiwum „Naszej Przeszłości”*, 20 X 2015 r.; *Misje zagraniczne w świetle zasobu Archiwum Polskiej Prowincji Księża Misjonarzy*, 5 XII 2015 r.; *Materiały do dziejów zakładów Jadwigi Generałowej Zamoyskiej w zasobach Archiwum Instytutu Wydawniczego „Nasza Przeszłość”*, 24 V 2019 r.; *Wybrane kolekcje fotograficzne w zasobach Archiwum Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie*

oraz *Archiwum Instytutu Wydawniczego Księża Misjonarzy „Nasza Przeszłość” w Krakowie*, 6 X 2021 r.).

Brałem również udział w licznych sesjach muzealników. Podczas nich starałem się przybliżyć ich uczestnikom zbiory muzeum prowadzonego przez misjonarzy (*Kolekcja chińska w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie*, 13 I 2008; *Tkaniny orientalne w zbiorach Muzeum Księża Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie*, 5 XII 2008; *Zbiory misyjne w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Krakowie*, 19 X 2007). Ponadto zabierałem głos w dyskusjach panelowych.

Podczas różnych konferencji naukowych i spotkań miałem także okazję przedstawić dzieje Zgromadzenia Księża Misjonarzy (*Seminaria prowadzone przez Księża Misjonarzy w latach 1675-1864 oraz w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej*, 17 IV 2001; *Działalność wydawnicza Zgromadzenia Księża Misjonarzy w okresie międzywojennym*, 25 IV 2003; *Działalność Zakładu Wychowawczego imienia ks. Siemaszki w latach 1914-1939*, 22 V 2004; *Czasopisma wydawane przez Zgromadzenie Księża Misjonarzy św. Wincentego a Paulo w XIX i XX w.*, 16 XI 2005; *Działalność misyjna Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księża Misjonarzy w Chinach w okresie międzywojennym*, 23 III 2010; *Duszpasterstwo akademickie przy kościele pw. Matki Bożej z Lourdes w Krakowie (1958-1989)*, 1 VI 2016; *Wkład misjonarzy w formację duchowieństwa w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem dziejów Konwiktu Teologicznego w Warszawie (1919-1939)*, 21 I 2017; *Oddziaływanie konwiktu teologicznego w Warszawie w latach 1918-1939 na polu formacyjnym i edukacyjnym*, 7 X 2017) jak również działalność wybranych członków wspólnoty (*Droga do kapłaństwa i działalność ks. Jana Lorka jako wychowawcy*, 21 X 2006; *Wiara, nadzieja i miłość w nauczaniu św. Wincentego*, 19 V 2008; *Działania wojenne w latach 1918-1920 w świetle pamiętnika kapelana ks. Andrzeja Masnego CM*, 24 V 2018;

Inną formą popularyzacji, które są moim udziałem były wystawy organizowane w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy Krakowie. Łącznie przygotowałem 22 wystawy (8 bibliotecznych, 5 o tematyce misyjnej, 4 prezentujących archiwalia, 2 o tematyce sakralnej oraz 2 wincetyńskie). Do każdej z nich przygotowałem materiały promocyjne, foldery i przewodniki. Oprowadzałem liczne grupy po obiekcie klasztornym oraz ogrodzie w ramach cyklicznych spotkań (m.in. *Cracovia Sacra*, *Święto Ogrodów*, wizyty grup studentów

z opiekunami z uczelni krakowskich, lubelskich, poznańskich i warszawskich) i okazjonalnych wizyt turystów przybywających do Krakowa. W 2010 otrzymałem nagrodę J. M. Rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie za wybitne i twórcze osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne w uczelni.

7. Inne informacje dotyczące kariery zawodowej.

Zajęcia na uczelni łączyłem z pracą w Archiwum Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księża Misjonarzy oraz Archiwum Instytutu Wydawniczego Księża Misjonarzy „Nasza Przeszłość. Będąc dyrektorem wspomnianych powyżej instytucji mogłem wykorzystać nabytą wiedzę w zajęciach ze studentami. W ramach podpisanej umowy pomiędzy Wydziałem Historii i Dziedzictwa Kulturowego UPJPII a wymienionymi powyżej archiwami niektórzy studenci archiwistyki odbywali pod moich kierunkiem praktyki zawodowe. Ponadto współorganizowałem i byłem opiekunem praktyk zawodowych dla studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

Od 2012 roku jestem redaktorem periodyku naukowego „Nasza Przeszłość. Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce”. W ramach powierzonych obowiązków kieruję redakcją, organizację dobór autorów artykułów, kieruję do recenzji i na codzień współpracuję z Radą Naukową.

Wacław Umłński

(podpis wnioskodawcy)